

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. XII. Confessionis Fidei præceptum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

moveatur ad iudicandum eum hostiam ritè non consecrassè, gravissimè peccat, temerè, & absque fundamento iudicando tam grande scelus de Sacerdote Catholico: ex lege enim charitatis tenemur semper bene de proximo præsumere, nisi rationabili fundamento constet oppositum.

7. Quæritur. *Accedit penitens petens à Confessario, scire opto: an, cum ego elicio actum fidei, ad quem per accidens teneor, ratione nimirum præcepti de elicienda contritione de peccatis commissis, satisfaciam obligationi per se eliciendi actum fidei, ad quem teneor ex vi præcepti fidei?*

Resp. Affirmativè; nam, qui vovit jejunium, ad quod aliàs ex præcepto tenebatur, satisfacit & voto, & præcepto, dum jejunat; qui die festo pulsatus gravi tentatione luxuriæ, persuadet sibi remedium ad superandam tentationem esse audire Missam illo die: si Missam audiat, implet præceptum de Missa audienda die festo, & vitandi peccatum luxuriæ, ergo, qui elicit actum fidei, ad quem tenetur per accidens, seu quia sine eo non potest v.g. de suis peccatis conteri, sicut oportet, satisfacit obligationi per se eliciendi actum fidei: ratio est, quia licet præceptum credendi præcipiat per se, independentè ab alio præcepto suum actum in quibusdam casibus, ut *lib. & c. 1.* diximus, & ad minus sex in anno, non prohibet tamen, quin eliciatur, dum urget præceptum eliciendi actum alterius virtutis; ideo, qui die Dominico audit sacrum, ratione cuius tenetur, etiam elicere actum fidei, & credere Corpus Christi, quod adorat, contineri in Hostia consecrata,

satisfacit, etiam obligationi per se credendi; nam verè actum fidei elicit, & non verificatur, quod actum fidei omiserit. Unde, qui ultima Dominica bimestris audit sacrum, & actum fidei elicit credendo in Hostia consecrata esse Corpus Christi, in Confessione non debet se accusare in eo bimestri actum fidei, ad quem tenebatur ratione præcepti fidei, non eliciisse, quia verè credidit, sed de aliis peccatis. Quæ doctrina est Confessario non parum utilis, ad sedandos scrupulos dubitantium, quando impleant præceptum credendi.

CAPUT XII.

Prop. XVII. ab Innoc. XI. Et. Confessionis fidei præceptum.

I. PROP. 18. *Si à potestate publica, quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri, ut Deo, & fidei gloriosum consulo: tacere, ut peccaminosum per se, non damno.*

In præsentì capite occasione propositionis damnatæ sunt aliquæ difficultates solvendæ occurrentes circa externam confessionem, & professionem fidei: propterea Confessarius sciat, actum fidei alium esse internum, externum alium: internum definivimus *cap. præterito n. 1.* Externus itaque est: *quo verbis, signis, aut nutibus exterioribus profitemur nos habere actum illum internum, & credere Mysteria fidei à Deo revelata Ecclesie Catholica.*

2. Quæritur, *an detur præceptum confitendi, & profitendi fidem exterius?*

Resp. Affirmativè; & est duplex, aliud

affir-

affirmativum, præcipiens aliquam actionem, & nos obligans ad fidem exterius confitendam, non semper, sed in quibusdam casibus, & circumstantiis: Scilicet negativum, aliquam actionem prohibens, obligans ad semper, hoc est, ad nunquam, & in ullo casu, etiam mortis, aut tormentorum metu, fidem negandam, juxta illud Matth. 10. *qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo*: & Lucæ 9. *qui voluerit animam suam salvam facere: id est à morte: negando fidem, perdet eam*: hoc est, peccabit mortaliter, & incurret mortem æternam, nisi postea penituerit; unde dixit Augustinus *tract. 66, in Joann. quanta vita est confiteri Christum, tanta mors est negare Christum*.

3. Sed quaeritur, quando nam per se, & ex directa obligatione præcepti affirmativi hoc præceptum obliget ad externam Confessionem, & professionem fidei?

Resp. In certis quibusdam casibus, quos numerat D. Thomas 2. 2. *quest. 3. art. 2. in corp.* ut infra: *confiteri fidem non semper, neque in quolibet loco est de necessitate salutis, sed in aliquo loco, & tempore, quando scilicet per dimissionem hujus Confessionis subtraheretur honor debitus Deo, & etiam utilitas proximi impendenda: puta, si aliquis interrogatus de fide, taceret, & ex hoc crederetur, vel, quod non haberet fidem, vel quod fides non esset vera, vel alii per ejus taciturnitatem averterentur a fide; in hujusmodi enim casibus Confessio fidei est de necessitate salutis. Ex quibus patet, quando, & quo loco detur obligatio confitendi fidem; idem, si ex taciturnitate, dissimula-*

tione, & fuga putatur secutus contemptus Religionis Catholicae, proximum scandalum, vel spirituale cuius, fides est palam proficenda: & est mortaliter illicitum contra præceptum affirmativum confessionis fidei filiose: ratio est, quia etiam aliarum virtutum actus tunc sunt in præcepto, quando sunt necessarii ad fidem claritatis erga Deum, erga proximum, erga se ipsum: finis autem claritatis est velle alteri bonum, & nulli malum, adeoque impedire, quidquid Deo displicet, proximo, & sibi nocet: dum autem fidem quis non confitetur, Deo gravem injuriam irrogat, & ei debitum cultum negat, (nam certè Deum maxime honorat, & colit Christianus ejus fidem confitendo, quando debet,) ac proximo scandalum præbet, & sibi gravissimè nocet.

Propterea fidelis, si coram multitudine respondeat se Christianum non esse, quatuor peccata committit: primum commissionis contra præceptum de non mentiendo, & quidem gravissimum, quia in materia fidei mentitur. 2. Commissionis contra præceptum negativum, non negandi fidem. 3. Omissionis contra præceptum affirmativum de confitenda exterius fide, & 4. Scandali; quod multiplex est juxta numerum personarum, quibus est scandalum; quod, si non mentiat, sed taceat, duo peccata patrat: alterum omissionis, fidem non profitendo: & alterum commissionis, propter scandalum, si aliqui sint presentes; aliàs unicum erit.

4. Sed quaeritur, an id intelligatur, non modo, quando interrogatur a persona publica, & in responsione mentitur,

interrogatus, verum etiam cum interrogatur a persona privata?

Resp. Quidam cum Bonac. in 1. præcepti decal. disp. 3. quæst. 2. punct. 3. num. 4. dixerunt, si persona sit publica, v.g. Rex, Princeps, aut Magistratus, Governator &c. interrogatum, etiam cum periculo mortis, debere fidem manifestare; ratio est, quia censetur interrogari in odium fidei, & omissione Confessionis gravis injuria Deo irogatur, & fides contemnitur, cum taciturnitas sit signum negatæ fidei. Si verò persona interrogans sit privata, potest tacere, vel interrogationem eludere; quid à te? seu: quis te confituit iudicem? nam non censetur interrogare in fidei odium.

Alii verò cum Suarez sustinent nullam esse differentiam inter personam publicam, & privatam interrogantem; ratio est, quia obligatio fatendi fidem non nascitur ex qualitate, seu potestate personæ interrogantis, sed ex circumstantia, & occasione, in qua non potest occultari fides sine gravi diminutione divini honoris, aut detrimento spirituali proximo- rum, & proprio.

Et cum istis dicendum juxta D. Thom. cit. (cujus ratio videtur universalis ad omnem casum, in quo sequerentur mala enunciata) Si, dum persona privata interrogat Petrum de professione fidei, taciturnitas sit signum negatæ fidei, timoris, aut erubescentiæ de confitenda fide, vel adsit periculum, ut fides reputetur falsa, aut proximis sit scandalo, illicitum est fidem non fateri, & gravissimum peccatum per se contra præceptum affirmativum de confitenda fide, dare signum negationis ipsius, & erubescentiæ de fide

Alasthandi Causela Confess.

confitenda; ideo, si credo ex taciturnitate mea, & omissione confessionis aliquos, vel aliquem defecturum à fide, vel vacillaturum, aut putaturum fidem esse falsam non solum ex charitate, sed ex ipsa præcisa, & formali confessione fidei teneor (à quocumque interroger) confiteri eam, cum ex ipsa formali omissione confessionis fidei in eo eventu per se sequatur defectus ille, vel vacillatio; & sic gravis injuria irrogatur fidei, & irreverentia ejus Auctori, & propterea silentium est per se damnabile, quia est per se signum timoris confessionis fidei, & erubescentiæ.

5. Quæritur, *accedit poenitens, & se accusat, quod interrogatus ab hæreticis, an esset Papisia, negavit esse; dubitatur, an mortaliter peccaverit contra præceptum de non neganda fide?*

Resp. Affirmativè, quia illa responsio æquivaleret negationi fidei; nam omnes intelligunt eum, qui negat se Papisiam, negare se credere mysteria fidei proposita à Papa, & Ecclesia Romana.

6. Sed quid, si *affirmet, dixi, non sum, intelligendo, ut tibi dicam?*

Resp. Peccavit mortaliter contra præceptum negativum de non neganda fide; nam nullus potest sine gravi peccato uti verbis ambiguis, aut loqui cum restrictione mentali, dum agitur de confitenda, aut non neganda fide Catholica, quia audientes intelligerent, quod negaret se esse fidei Catholicæ professorem; ratio est, quia si quis posset hoc modo fidem negare, posset pariter ob metum mortis, aut grave damnum nunquam fidem confiteri, & exterius profiteri fidem falsam, quod est contra communem Ecclesiæ sensum; & sic redderetur inutile præceptum

(Uu)

præ-

ptum de confitenda, & non neganda fide: quod asseri non debet.

7. Sed quid, si dicat, Pater: vixi aliquo temporis spatio occultus Catholicus inter hæreticos, quorum cœnam bis accepi ob metum pœnarum, & non intentione profitendorum sectam, immodò cum opposita protestatione?

Resp. Bis mortaliter peccavit contra præceptum de non neganda fide; nam nunquam ulli licet uti propriis cœmoniis falsæ Religionis, quia id faciendo externè profiteretur falsam, & negaret veram Religionem. Cœna hæreticorum est argumentum professionis sectæ ipsorum, qui colligunt suæ falsæ Religionis professores esse, quotquot illa utuntur; & protestatio non valet, quia est contraria facto. Pro absolutione dirigatur ad Sac. Tribunal; nam meo videti est credens erroribus Hæreticorum, per dicta lib. 1. cap. 3. n. 20.

Idem dicitur de eo, qui ad mortem vitandam fuit obediens edicto Principis, qui ad discernendum Catholicos ab hæreticis, præcepit, ut omnes adirent templa hæreticorum; nam tunc aditus ad templum est signum distinctivum hæreticorum à Catholicis, & propterea tunc moraliter negaret suam fidem, & profiteretur alteram; vel saltem obediret Principi in casu, quo potius deberet obedire Deo, & mandato non parere.

8. Sed quid etiam, si interrogatus ab hæreticis, an esset Sacerdos, vel Religiosus, id negaret?

Resp. Potest sine præiudicio fidei respondere: non sum; nam non sequitur, quod fidem neget; cum plures sint Catholici, qui, nec sunt Sacerdotes, nec

Religiosi; & tunc certè non interrogetur de fide, nec in ordine ad ipsam.

9. Quæritur, sub Turearum imperio sunt Catholici Asiatici, & Europæi: Princeps vult eos distinguere à se invicem, & Turcis; ideo præcipit, ut signo aliquo distinctivo utantur; Europæi taxatum signum assument, Asiatici vero omitunt, & utuntur eo proprio Turcis: dubitatur, an Asiatici peccent contra præceptum de non neganda fide!

Resp. Affirmativè; nam æque bene omitendo tale signum significant se non esse Catholicos, & fidem negare, ac, si verbis dicerent se Catholicos non esse; ideo quamvis eis grave damnum, etiam mortis immineret utendo tali signo, deberent eo uti.

10. Quæritur, quid agendum Confessario cum pœnitente se accusante: Pater: transivi per hæreticorum loca, qui ad me interficiendum erant parati, nisi carnes cum eis die veneris comedissem, & propterea comedi?

Resp. Interroget, an data opera fuerit invitatus ad comestionem, ut dignoscerent, an esset Catholicus, an hæreticus, vel in contemptum Ecclesiæ; & si assimet, & comederit, graviter peccasse iudicet contra præceptum de non neganda fide; nam talis comestio reputatur professio falsæ, & negatio veræ fidei; & dum aliàs ab aliquibus, ut Catholicis cognosceretur, peccaret, etiam peccato scandali. Si verò non ad eum finem proponerentur, sed alio, non pertinente ad Religionem, tunc remoto scandalo, dum carnes comederet, non peccaret contra fidem; nam multi inter Catholicos, vel ex malitia, vel ex infirmitate carnes die

ven-

veneris comedunt, quin censeantur fidem negare; nec huiusmodi comestio secundum se arguit professionem fidei hæreticæ, aut negationem Catholicæ; immo, stante periculo, non peccabit, quia pia Mater Ecclesia non obligat ad abstinentiam cum tanto incommodo: si desit incommodum, peccabit contra præceptum Ecclesiæ; & si item sit signum negatæ fidei, & cum scandalo, nec damnum mortis timeatur, triplex erit peccatum: ut, scandali, contra præceptum Ecclesiæ, & præceptum de non negandâ fide.

11. Queritur, an liceat Catholicis uti vestibus, quibus utuntur infideles?

Resp. Vel vestes infidelium ex ipsâmet institutione talium vestium sunt per se protestativæ falsæ sectæ, & tales, ut ipsi discernantur infideles, & hæretici à fidelibus Catholicis; aut non sunt sic institutæ, sed indifferentes, & adhibentur ut signum distinctivum unius nationis ab alia; vestibus primi generis non possunt Catholicis uti, etiam cum periculo vitæ, & quatenus utantur, peccant contra præceptum de non neganda fide, quia illarum usus est moraliter falsæ sectæ professio, prohibiti cultus signum, & veræ Religionis negatio; sic non possunt Catholicis uti veste sacerdotali Turcarum, aut ministrorum hæreticorum: vel ad collum Imaginæ Mahumetis, Lutheri, aut Calvini deferre: sicut, nec genuflectere, vel turificare Idolo, vel circumcidi, &c. illis autem secundigenis uti non esse illicitum, & illis posse suam Religionem occultare, tradunt DD. quoniam per se institutæ non sunt, nec determinatæ ad falsam sectam proficiendam, & distinguendos

hæreticos à Catholicis. Hinc Catholicis in Angliâ, vel aliis hæreticorum Provinciis possunt vestibus uti, quibus incolæ utuntur ad distinctionem unius nationis ab alia; sic S. Sebastianus quodam tempore, veste communi cæteris Gentilibus, occultavit propriam fidem, quam postea data opportunitate manifestavit. Et ideo istis etiam illicitum est uti, quando delatio à Deo debitum auferret honorem, fides contemneretur, proximorum salus in periculo esset, & scandalum illis præberetur.

12. Sed queritur, an hic Roma possit licite deferri pileus cum signo flavo, Judæis proprio, & inter Turcas bireto, vulgo Turbante?

Resp. Negat Cajetanus ad cit. locum D. Thomæ, cum Toletus, & Becano; ratio est, quia, quemadmodum mortaliter peccaret contra præceptum negativum de non neganda fide, qui diceret se esse Judæum, aut Mahumetanum, sic mortaliter peccaret contra idem præceptum, si uteretur bireto, aut pileo, vel alio signo proprio Judæis, & Mahumetanis in illa Patria, quo à Catholicis distinguuntur; nam idem esset ac se factum Judæum, vel Mahumetanum profiteri. Ideo regula generalis est, quod nunquam licet uti propriis ceremoniis, vel vestibus falsæ Religionis, assumptis ad discriminandos hæreticos à Catholicis, quando communiter à videntibus, & audientibus prudenter colligeretur, quod adhiberentur, ut ceremoniæ, & vestes illius Religionis, & tamquam argumentum professionis ejusdem Religionis, etiam si revera hoc non intenderetur, quia id faciendo externè saltem, profiteretur

(Uu) 2

fal-

fallam, & negaret veram Religionem, ac cultum exhiberet Auctori illius sectæ: quod esse prorsus illicitum est manifestum, Poncius *disp. 29. qu. 8. num. 37.* Exploratoribus autem Christianis, vulgò *spie*, licere uti lingua, & habitu infidelium ad scrutanda eorum secreta, in damnum Christianæ Religionis directa, postea detegenda Principibus Christianis, vel ad securius eos aggrediendos, vel, ut tutius fugiant; & in eam finem licere item nautis Christianis affigere ipsorum vexilla suis trirēibus, & navibus, modo non sint alicujus falsi Dei, vel Mahumeti, Lutheri, &c. Imagines: tradunt De la Cruz *direct. conf. 1. præcepto de fide n. 8. conc. 2.* & Sum. Leand. v. *fidei externa confess. num. 33.*

13. Queritur, an liceat servis Catholicis comitari Dominos hereticos ad ipsorum templa, & assistere caeremoniis hereticis?

Resp. Negativè, quando ex illorum assistentia deberet prudenter judicari, quòd communicarent, etiam in caeremoniis; quod præsumi prudenter posset, eum Dominus non esset valde senex, aut graviter infirmus: & propterea non egens assistentia, servi, & alium posset commodè habere, quàm Catholicum. Nota, ex sola curiositate adire hereticorum templa, & conciones audire esse mortale, & eo magis, si accessus sit frequens.

14. Queritur, an tempore persecutionis liceat quandoque eam declinare, ne quis cogatur ad Confessionem fidei, & ne morte plebatur?

Resp. Affirmativè: habetur cap. *sciscitans 7. q. 1.* & Matth. 10. *cum vos perse-*

quentur in una Civitate, fugite in aliam: & 2. ad Corinth. 11. per murmur a fratribus demissus sum in sporta, & sic evasi manus ejus in nomine Domini. Verùm: si esset Episcopus, vel Pastor, aut ex fuga deberet sequi aliquod grave damnum in spiritualibus proximo, vel esse cum præjudicio ad bonum fidei, & Religionis, deberet ex præcepto charitatis, & Confessionis fidei se exponere morti.

15. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum ponente Catholico accusante se conversatum esse cum Judæis?

Resp. I. Animadvertat, Catholicus ad vitandum Christianæ Religionis contemptum, perversionis periculum, & scandalum proximorum, esse prohibitam communionem cum Judæis in respectibus Religionem; etiam in politicis est interdicta communio, ex qua potest resultare nimia familiaritas, & societas, & propterea idem periculum imminere; ideò non licet Christianis simul habitare cum Judæis in eadem domo, cum eis spurcissimè commisceri, nec uti opera medici hæbrei, nec cum eisdem ad ludos, & nuptias, & convivia ire, nec in eodem balneo se lavare; nec arina comedere, vel continuo eis servire, nec nutricibus Christianis in ipsorum domibus, ipsorum filios nutrire; neque possunt Christiani conjugia cum Judæis, aliisque infidelibus celebrare: cap. *sept. cap. nullus, cap. omnes, cap. cave, cap. non oportet, cap. si quis 28. qu. 1.* Ut distinctio sit patens inter Christianos, & Judæos, & istorum illi valeant vitare consortia, debent in terris Christianorum Judæi uti habitu, per quem à Christianis discer-

natur: *cap. In nonnullis de Jud. & Sarracenis.*

II. Consideret, an Christianus communicando cum haëro habuerit in intellectu errorem, vel credendo eorum legem esse veram, vel Ecclesiam errare prohibendo tale commercium; nam tunc excommunicatus esset excommunicatione Bullæ Cœnæ (applicata ad conversantem cum hæreticis) quod si talem errorem non habuerit, interrogandus est, an saltem cum Judæo communicaverit ex contemptu Ecclesiæ, vel Episcopi, vel cum scandalo populi, & periculo annuendi fidem: & tunc communicatio, quæ aliàs posset esse venialis, foret mortalis.

III. Curet inducere pœnitentem ad contritionem suorum peccatorum ostendendo ei gravitatem delicti, & periculum, cui se exposuit.

IV. Eum inducat ad eliciendum actum fidei, & protestandum Judæorum legem, ac ritus, supersticiosos, & falsos esse, eique juxta qualitatem delicti, & circumstantiis accommodatam pœnitentiam satisfactoriam, & præservativam injungat.

16. Sed quaeritur, an possint cum Judæis Christiani contractus emptionis, & venditionis, aliàs licitos celebrare, & mercaturam licite exercere?

Resp. Affirmative, ubi Judæis conceditur mercaturam exercere; ratio est, quia communicatio, quæ cum Judæis interdicitur, est illa, ex qua nascitur nimia familiaritas, & societas, seu, quæ aliunde assidua, & diuturna est; ideo, qui casu, & fortuito cum Judæo in eodem convivio, vel balneo convenit, non

tenetur ab eodem statim declinare; propter necessitatem, si alius non foret aptus ad curandum morbum, posset cum consilio Parochi, medico hæreo uti: quemadmodum, si ex necessitate famis cum eo manducaret, à peccato excusaretur, cum hic necessitas, quoque excuset; quemadmodum in cæteris transgressionibus Ecclesiasticis, ut in præceptis de jejuniis servando, audienda Missa, & similibus, magna necessitas excusat. Engel. *Colleg. jur. canon. lib. 5. tit. 6. num. 7.* Vid. Gavant. *in manalis Episc. v. Hærei.*

17. Quaeritur, an liceat cum Infidelibus, & Hæreis disputare de rebus fidei?

Resp. Laicis id prohibetur, *cap. quicumque §. inbibemus de hæret. in 6.* Tam publicè, quàm privatim, sub pœna excommunicationis ferendæ, ut ibi Gloss. *in ver. innodetur* (etiamsi sint docti) quia jus absolute loquitur, & propterea prohibitio obligat sub mortali: excipitur, si aliquis hæreticus cum fidei injuria loqueretur, aut aliquos Catholicos pervertere conaretur, & nullus foret Clericus, qui posset illi resistere, tunc Laicus doctus posset illum arguere, & cum illo disputare: nam prohibitio non videtur comprehendere casum magnæ utilitatis, & necessitatis. Suarez.

Nota, quod nec Clericis indoctis licet de rebus fidei cum hæreticis disputare, & peccant mortaliter, si disputent, non propter allatam prohibitionem, quia loquitur de Laicis, sed propter periculum erroris, cui se exponunt.